

Fra madkasse til Eksklusionslejre

Regeringens lovforslag om afskaffelse af madkasseordningen

En dokumentation om danske eksklusionslejre for flygtninge Anno 2005

Støttekredsen for Flygtninge i Fare

Udgivet maj- 2005

Fra "Madkasse" til "Eksklusionslejre"

Regeringens såkaldte lovforslag om afskaffelse af madkasseordningen

En dokumentation om danske eksklusionslejre for flygtninge Anno 2005

Indhold

1.	Madkasser som "Lokkemad" – <i>eller</i> forførelsens kunst	side 2
2.	Karakteristik af Regeringens Lovforslag til ændring af Udlændingeloven	side 2
3.	Fra "Madkasseordning" til Eksklusionslejre	side 2
4.	De danske eksklusionslejre "Sandholm og Avnstrup"	side 4
5.	Indholdet i regeringens lovforslag.....	side 5
6.	Børn under 7 år, gravide, diabetikere, kostallergikere	side 5
7.	Tøj	side 6
8.	Lægehjælp og mangel på samme, og særlige "Omsorgs eksklusionslejre"	side 6
9.	"Børnekassen" - <i>og princippet</i>	side 7
10.	Lovforslagets forhold til Internationale konventioner.....	side 8
11.	Besparelser?.....	side 8
12.	Humanitære opholdstilladelser begrænses yderligere	side 9
13.	Stramninger i muligheden for at opnå asyl.....	side 10
14.	Typiske afslag på asyl og humanitære opholdstilladelser under denne regering. side 10	
	- Irakiske flygtninge, på flugt først fra Saddam Hussein, nu fra krig og borgerkrig	side 10
	- Somaliske flygtninge, på flugt fra etniske forfølgelser og borgerkrig	side 11
	Afslag på humanitært ophold	side 12
	- Afghanske flygtninge, på flugt fra skiftende diktaturer.....	side 12
	Afganske enlige kvinder er særligt sårbare	side 12
	- En flygtningefamilie fra Armenien.....	side 13
	- Flygtninge fra Iran	side 14
15.	Systemkaos i Udlændingestyrelsen.....	side 14
16.	Et par afsluttende ord om regeringens ugeminger overfor flygtninge.....	side 14

Foto fra nutidens danske eksklusionslejre for flygtninge bagest i hæftet

1. Madkasser som "Lokkemad" – eller forførelsens kunst

I december 2004 bebudede daværende minister for Flygtninge Bertel Haarder pludselig, at han snart ville fremsætte lovforslag om at afskaffe den stærkt kritiserede "Madkasseordning". Han begrundede det med, at "Madkasseordningen" har vist sig mere dyr at administrere end udbetaling af kostpenge, og at det efter hans opfattelse ikke er selve madkassen, der påvirker asylsøgnernes lyst til at udrejse af Danmark, men det, at de hverken får lommepenge eller penge til andre forskellige fornødenheder. For Bertel Haarder var det derfor iflg. hans egne udtalelser ligegyldigt, om asylsøgerne fik dækket deres behov for kost i naturalier, - eller fik penge til selv at købe deres mad.

I Støttekredsen var vi fra starten skeptiske over for Bertel Haarders bevæggrunde til at afskaffe madkassen. Det siger sig selv, at for den enkelte gør det en stor forskel selv at kunne bestemme indholdet i sin kost, frem for altid at skulle leve af dybfrossent hakket oksekød, tomatsuppe, ris og kartofler. Kunne købe krydderier til maden eller lade være, frisk grøn salat, hvis man har lyst til det, det gør en forskel i hverdagen.

I Støttekredsen var vi skeptiske grundet den kant, lovforslaget kom fra, konstellationen Venstre og Dansk Folkeparti. I årevis har de gerne brugt styrkende med penge på at forsøge at hindre flygtnings indrejse i Danmark, opbygget besværlige og dyre systemer for at holde dem ude og gøre dem livet svært, gerne brugt styrkende med penge i et forsøg på at presse asylsøgerne ud af Danmark igen, og så skulle de to partier på et øjeblik vende på en tallerken og ophæve en restriktion, der kunne lette asylsøgnernes tilværelse lidt. - På grund af udsigten til i finanslovs-sammenhæng at kunne spare nogle sølle millioner?

Det lød for utroligt til at kunne være sandt, og det var det da også, skulle det vise sig, da vi gennemlæste lovforslaget, og fik aktindsigt i Flygtningeministeriets og Udlændingestyrelsens brevveksling om det.

2. Støttekredsens Karakteristik af Regeringens lovforslag:

Lovforslaget om afskaffelse af "madpakkeordningen" er reelt ikke et forslag om en afskaffelse, men et forslag til en mindre ændring, hvor "madkassen" nok vil blive fjernet, men i stedet foreslår regeringen i samme lovforslag at indføre endnu værre restriktioner og stramninger i Udlændingeloven. Restriktioner og stramninger som regeringen ikke har talt højt om, og som vi i Støttekredsen for Flygtninge i Fare må konstatere allerede er indført inden lovens vedtagelse. Restriktioner og stramninger som regeringen altså nu med "madkassen" som lokkemad så at sige forsøger at vildlede den danske befolkning med, og lovliggøre ad bagvejen

3. Fra Madkasseordning til Eksklusionslejr

For at forstå, hvad Regeringens nye lovforslag indebærer, og som også Dansk Folkeparti er så tilfredse med, er det nødvendigt først at sætte nogle begreber på plads og definere, hvad ordet "madkasseordning" rent faktisk dækker over. "Madkasseordning" har nemlig med tiden udviklet sig til at omhandle langt mere end madkasser, og er blevet til en fællesbetegnelse for en række sanktioner vedtaget imod afviste asylsøgere. Selve "Madkassen" var den første sanktion, der blev vedtaget under den tidligere regering under stærkt pres fra Venstre og Dansk Folkeparti. Den betyder at afviste asylsøgere ikke får nogen former for kontanter til kost og andre fornødenheder, men i stedet hver 2. uge får udleveret en kasse med forskellige madvarer og nogle hygiejneting som sæbe, shampo, vaskepulver m.m. Heraf opstod ordet "Madkasseordning".

Oprindeligt var denne "madkasseordning" beregnet på en meget lille gruppe af personer, der iflg. Røde Kors og myndighedernes oplysninger dengang, var fra den østeuropæiske mafia og rejste ind i Danmark og søgte asyl. Ved at indføre "madkasseordningen" kunne Danmark på denne måde undgå at skulle understøtte dem med kontanter, indtil de kunne udvises. Der blev samtidig vedtaget en række tiltag, så de hurtigt kunne udvises uden at skulle have deres asylansøgning behandlet som normalt. *Normalt* vil sige, at asylansøgningen skal igennem en lang række forvaltningsprocedurer.

Den oprindelige "Madkasseordning" blev dog hurtigt udvidet til også at omfatte andre asylsøgere, som Danmark ikke vil anerkende som flygtninge. Med årene er antallet af asylsøgere, som Danmark ikke vil anerkende som flygtninge steget drastisk, og dermed også antallet på madkasseordning. Vel og mærke selvom antallet af flygtninge, der rejser ind i Danmark og søger asyl omvendt er faldet drastisk. Antallet af flygtninge på verdensplan er ikke faldet.

Efter nugældende lov er det sådan, at asylsøgere, der har fået afslag på asyl eller anden opholdstilladelse i Danmark, ikke kan få udbetalt nogen form for kontanthjælp, hvis de ikke frivilligt vil vende tilbage til deres hjemlande. I et forsøg på at få asylsøgerne til at foretrække hjemlandenes forfølgelser og borgerkrige og diktaturer frem for Danmark, for det er i høj grad asylsøgere fra disse lande, der igennem de senere år også er begyndt at få afslag, får de i stedet hver 2. uge udleveret den kritiserede kasse. Madindholdet i kasserne har bl.a. af sundhedsmyndighederne været stærkt kritiseret for at være al for ensformig, især når det gælder børn. Hygiejning er det også knapt med.

Også nyindrejste asylsøgere, som politiet mener kan, men ikke er villige til at fremskaffe personlige dokumenter fra hjemlandet, eller som politiet mener lyver om deres rejserute, kan straffes med at blive sat på "madkasseordningen".

"Madkassen" er som nævnt kun første led i en række af sanktioner". Senere er blevet indført, at hvis fire uger på madkasse stadig ikke får de afslåede asylsøgere til at foretrække hjemlandenes forfølgelser og borgerkrige og diktaturer, overflyttes de til enten Sandholmljren eller Avnstruplejren på Sjælland, af myndighederne kaldet "cafeteriacentre". Der er dog intet cafeteria over de store spisesale i Sandholm og i Avnstrup, der mest af alt minder om triste fabrikskantiner. I stedet for madkasser får asylsøgerne her udleveret spisebilletter til indløsning af et måltid fra lejrens køkken og skal så indtage deres måltider i kantinen. Der står vagter i døren som afkrydser måltidet på spisebilletten, og asylsøgerne skal selv bringe egne tallerkner, krus og bestik frem og tilbage mellem værelserne og kantinen. Kun i særlige sygdomstilfælde, og kun med en attest fra lejrens sundhedsklinik, tillades det at maden tages med på værelset. Dørvagterne kontrollerer således også, at intet mad forlader kantinen.

Mødre fortæller, at de holder deres små børn fra lejrenes børnehaver, for børnene klager over at de er sultne. *"Det er bedre at vi holder børnene i ro, end at de leger og bevæger sig, for ellers bliver de sultne, og de kan ikke som andre børn, få et stykke brød eller lidt ind imellem de faste måltider."*

Diabetikere fortæller, at de ikke kan spise maden i lejrenes kantiner, for der er sukker og salt i maden, og ingen diætkost til diabetikere. For diabetikere er det desuden vigtigt, at de kan fordele deres måltider, så de spiser 4-5 små måltider i løbet dagen.

Ordet "madkasseordning" fortsatte nærmest automatisk med at omfatte også asylsøgere der efter 4 uger på madkasse overføres til lejre med kantine og spisebilletter. De får jo fortsat ingen penge, heller ikke til kost, og kan således fortsat end ikke bestemme, hvad de vil spise, og da de er tvunget til at spise i kantinerne, heller ikke hvornår de vil spise, om de vil spise alene eller sammen med andre, eller hvem de vil sidde side om side med og indtage deres måltider.

For at gøre forvirringen total, besluttede Flygtningeministeriet i efteråret 2004 så, at myndighederne kun skal bruge ordet "madkasseordning" om de asylsøgere, der egentlig får udleveret en "madkasse" og at flygtningelejrene med kantine og spisebilletter fremover skulle kaldes for "Kost- og logiordning". Det er på denne baggrund, Bertel Haarders forslag om at afskaffe "madkasseordningen" skal ses. Selve "madkassen" afskaffes. Overflyttelse til de lukkede lejre med kantine og spisebilletter, hvor asylsøgerne fratages også penge til kost, fortsætter, og skal iflg. Bertel Haarders lovforslag om "afskaffelse af madkasseordning" udvides til også at omfatte syge og små børn.

Ser vi bort fra ministeriets grunde til at indføre forskellige betegnelser for den ene og den anden sanktion, finder vi dog i Støttekredsen for Flygtninge i Fare af andre grunde, at det er rigtigst, at man begynder at foretage en skelnen. Det er hårdt for asylsøgerne, og især for børnene at blive overflyttet til lejrene med kantine, at blive flyttet fra kammerater og dem, de kender, at få udleveret spisebilletter og at blive udsat for alle de restriktioner omkring måltiderne, som de udsættes for. Ligesom at det også kontrolleres, at de ikke får et eneste ekstra måltid. Vagter alle vegne, der kontrollerer, når de går ind og ud, det er lukkede lejre, som de overflyttes til.

Da det drejer sig om at udelukke asylsøgerne fra samfundet og alt, hvad der minder om en normal tilværelse under fredelige forhold, finder vi i Støttekredsen, at den rette betegnelse for de lukkede flygtningelejre med kantine og spisebilletter er "Eksklusionslejre". Det er, hvad de er.

4. Eksklusionslejrene "Sandholm" og "Avnstrup"

Eksklusionslejrene "Sandholm" og "Avnstrup" er kendetegnet ved, at de ligger langt fra alfarvej og er overfyldte og lukket for offentlig adgang. I hvert rum sover normalt 3-4 asylsøgere, familier eller enlige, der skal dele rum.

Avnstrup virker i kraft af at være etagebyggeri, og med sine lange gange mere lukket end Sandholm. Sandholm ligger op til en militær skydebane, der nok kan holde et par traumer ved lige hos asylsøgere flygtet fra borgerkrig. Begge lejre er lukket for offentligheden. Sandholm blev først, og dengang begrundet med, at der var udenlandske bander, som rejste ind i Danmark og overfaldt asylsøgerne.

Samtidig med, at man forbød offentligheden adgang til Sandholmllejren, indførtes også stramninger i udlændingeloven, således at de bander, der var rejst legalt ind i Danmark, hurtigt kunne udvises. Stramningerne bruges nu også imod almindelige asylsøgere, der eksempelvis begår et simpelt butikstyveri, eller gribes i lidt sort arbejde. Når man næsten ingen penge har, eller ingen midler til rådighed, sker den slags. For en asylsøger, betyder små lovovertrædelser normalt en udvisningsdom. Udvisningsdommen gælder ikke, hvis han/hun får asyl, men det får han/hun sædvanligvis ikke.

Sidste år lukkede man så Avnstruplejren for offentlig adgang. Spørger man vagterne ved indgangen, hvorfor de står der, siger de, at det er for at beskytte asylsøgerne imod uvedkommende udefra. Måske tror de selv på det, men det er ganske simpelt ikke sandt, hvad de siger. Da Avnstruplejren blev lavet om til en lukket flygtningelejr, protesterede asylsøgerne i Avnstrup med en stor aktion imod aflukningen og de nye restriktioner, hvor alle besøgende kontrolleres. Såfremt deres gæst ikke kender eller kan huske værelsesnummer eller udlændingenummer, bliver gæsten ikke lukket ind af vagten i receptionen. Dertil ligger Avnstruplejren så afsides, at ingen mennesker bare lige kommer forbi og stikker hovedet ind for at kigge.

5. Indholdet i Regeringens lovforslag.

Ministeriet for flygtninge har som nævnt besluttet, at ordet "madkasseordning" nu kun skal bruges som betegnelse for de egentlige madkasser, der udleveres hver anden uge i de første 4 uger efter at asylsøgeren har fået afslag, og i tiden indtil asylsøgeren overflyttes til en af eksklusionslejrene. Det, som regeringen vil afskaffe, er den egentlige madkasse, fordi den er dyrere i administration end udbetaling af kostpenge. Og det lykkedes også generelt for regeringen at fremstille sig selv i medierne, som en human og fornuftorienteret regering, der nu afskaffer en stærkt kritisabel sanktion imod flygtninge.

Overflytning til eksklusionslejrene ønsker regeringen bevaret. Regeringen foreslår, at asylsøgerne får kost og intet andet. Almindelige hygiejneting, som sæbe, vaskepulver, bind m.m. havde regeringen i lovforslaget slettet af listen over fornødenheder. Dette er dog ændret, efter at udlændingestyrelsen har peget på nødvendigheden. I lovforslaget står nu, at udlevering af hygiejnesager vil blive reguleret.

Regeringens begrundelse i det egentlige lovforslag sit ønske om at bevare eksklusionslejrene med, at "madkasseordningen" har virket.

Vi andre kan samtidig undre os over, hvad det er for en virkning, regeringen taler om i lovforslaget, for antallet af asylsøgere, der er på madkasse og spisebilletter er steget voldsomt i de senere år. Antallet af asylsøgere i eksklusionslejrene er eksploderet, og Udlændingestyrelsen siger, man må påregne en yderligere stigning i antallet, og at der vil være behov for flere af den slags lejre.

Mange af asylsøgerne i eksklusionslejrene har siddet der i årevis – 3 – 4 – 5 år, og lejrene er overfyldte. Mange er blevet psykisk syge af livet i disse lejre og frygten for at blive sendt tilbage til forfølgelse i hjemlande med borgerkrige og diktatur og ikke mindst tortur. Børn får psykiske og adfærdsmæssige problemer grundet forældrenes psykiske tilstand og de rædselsfulde forhold.

Den største effekt af "madkasseordningen" synes således at være "nedbrydning af asylsøgenes psykiske helbred".

For tiden fortsætter man med at stoppe asylsøgere ind i Sandholm og Avnstrup.

6. Børn under 7 år, gravide, diabetiker, kostallergikere:

Iflg. Udlændingestyrelsens oplysninger til Ministeriet om, hvordan madkasseordningen (madkasse eller spisebilletter i stedet for kostpenge) administreres under den nuværende udlændingelov, er uledsagede flygtningebørn, børn under 7 år iflg. med deres familie, gravide, diabetikere og personer med kostallergi fritaget for at blive sat på madkasseordning.

Udlændingestyrelsens oplysning til ministeriet er imidlertid ikke sand, må vi i støttekredsen konstatere. Gang på gang, når vi gennemgår en sag, opdager vi, at en gravid, et lille barn, en diabetiker eller allergiker er på madkasse eller spisebillet.

Iflg. nugældende lov, kan der så klages, og asylsøgere får så tilkendt retten til kontante ydelser tilbage. Fra Udlændingestyrelsen har erkendt fejlen, går der imidlertid måneder, inden asylsøgeren får udbetalt kontanter igen. Desuden er der alle dem, som ikke klager, fordi de ikke ved bedre, eller ikke kender nogen til at klage for sig. Nogle af disse asylsøgere har ved en fejl fået afslag på humanitært ophold, men har alligevel været på madkasse og er sendt til en af eksklusionslejrene.

Om der ligger en politisk beslutning bag, når Udlændingestyrelsen, til trods for at den ikke skulle, sætter de særligt sårbare på madkasse og spisebilletter, og om man så håber på, at der ikke klages, det kan vi ikke udtale os om. En del af forklaringen skal sandsynligvis søges i, at Udlændingestyrelsen i 2003 fik indført et nyt elektronisk system, som de ikke kan få til at fungere og stadig bakser med. Dette fremgår af en brevveksling mellem Udlændingestyrelsen og ministeriet.

Udlændingestyrelsens afgørelser i klagesagerne er også forskellige. Reglerne er ikke til at finde ud af, heller ikke for styrelsen tilsyneladende. En familie fik udbetalt lommepenge efter, at vi klagede, men ikke nogle andre ydelser, så vi måtte klage igen. En anden asylsøger, diabetiker og uberettiget overflyttet til eksklusionslejr, får nu et tillægsbeløb til kostpenge, men ikke kostpenge. Han kan ikke spise maden i lejren, fordi den indeholder sukker og salt. Når han ikke flyttes fra eksklusionslejren igen, nu hvor det er opdaget, at ministeriets afslag på humanitært ophold bygger på en fejl, begrundes det med, at der ikke længere er plads i en af de almindelige flygtningelejre.

Efter indstilling fra Udlændingestyrelsen foreslår Regeringen i sit nye lovforslag om "afskaffelse af madkasseordningen", at børn under 7 år, diabetikere og allergikere, der overflyttes til en eksklusionslejr ikke længere skal kunne undtages og få udbetalt kostpenge. Kun uledsagede flygtningebørn og personer med visse dødelige sygdomme skal fremover kunne få udbetalt penge til kost. Udlændingestyrelsen har defineret disse dødelige sygdomme til at være dødelig kræft o.l.

Begrundelsen fra Udlændingestyrelsen for ovennævnte forslag er, at man ikke kan tilpasse undtagelserne til det nye elektroniske system indført 2003, som man jo altså i forvejen bakser med og aldrig rigtigt har fået til at fungere.

Efter nugældende lov kan asylsøgere klage til ministeriet over at blive frataget retten til kost- og lommepenge. En klagemulighed som Udlændingestyrelsen ønsker bevaret, selvom ingen mere kan undtages. Lad dig dog ikke forlede til at tro, at klagemuligheden til ministeriet bevares af humanitære hensyn eller ud fra en erkendelse af, at der sker fejl, for som Udlændingestyrelsen skriver til ministeriet, ellers klager de bare til os i styrelsen og belaster systemet yderligere.

Overflyttelse til eksklusionslejrene kan ikke påklages efter nugældende lov og vil heller ikke kunne påklages, hvis regeringens ændringsforslag vedtages.

7. Tøj

Nybagte mødre får udleveret en pakke med børnetøj til deres spædbørn. Børn får tøj hvert halve år. Nu er det jo sådan, at børn vokser i perioder, nogle børn kan slide et par sko i løbet af en måned eller vokse fra dem på så kort tid. Voksne kan gå 3 – 4 år i en eksklusionslejr uden at få tøj, og mangler simpelthen varmt tøj og sko.

8. Lægehjælp og mangel på samme og særlige "Omsorgs – eksklusionslejre".

I princippet skulle asylsøgerne kunne modtage fornøden lægehjælp også speciallægehjælp i eksklusionslejrene. Praksis afviger dog ofte fra princippet. Et eksempel, en mand, der boede i en almindelig flygtningelejr kom til psykiater og blev diagnosticeret som psykotisk med permanent behov for psykosedæmpende medicin. Umiddelbart efter blev han overflyttet til en eksklusionslejr. Igennem det næste halve år uddelte sygeplejerskerne medicin. Manden kunne ikke længere komme i psykiatrisk behandling, lige som en psykiater burde have fulgt om den pågældende mand skulle have sin medicin reguleret. Samme mand oplyser, at han har

problemer med ryggen, men at lægen har sagt, at den kun kan blive behandlet, hvis han får opholdstilladelse.

Men heller ikke i de almindelige flygtningelejre er asylsøgerne sikret nødvendig lægehjælp. Det afhænger af den enkelte læges indstilling. Et eksempel er en irakisk kvinde, der boede i en almindelig flygtningelejr, og som følge af kronisk mellemørebetændelse havde kroniske, voldsomme smerter. Ørelægen ville ikke henvise kvinden til operation, så længe hendes asylansøgning var under behandling. Igennem det næste år fik kvinden smertestillende medicin. Asylansøgningen var efter dette år stadig under behandling, og efter henstilling fra centerlægen indstillede ørelægen endelig til operation. Der var yderligere 1 års ventetid på operationen, efter at kvinden var blevet henvist.

Asylsøgere, der skønnes særligt sårbare overflyttes til det, som myndighederne kalder et særligt "omsorgscenter" – center Kongelunden. Som et eksempel på omsorgen skal nævnes en kvinde med dårligt hjerte, netop udskrevet fra hospitalet efter selvmordsforsøg og sultestrejke. Kvinden lå alene på værelset i sin seng og fik en walkie talkie anbragt ved siden af sig - ikke til meget hjælp, hvis hun skulle få et hjerteanfald.

Man satser på, at andre asylsøgere kan tage sig af de svageste, men de andre asylsøgere er der, fordi de selv har problemer og selv har behov for omsorg.

Meget psykisk syge og børn anbringes på samme gang. Et andet eksempel, en mand, der går op og ned ad gangen om natten og råber. Der er ikke personale til at dæmpe ham, og det skal små børn ligge inde bag de tynde vægge og høre på.

Et tredje eksempel, en psykisk syg mor fik frataget psykiaterhjælp. På trods af, at hun var selvmordstruet, var der ingen særlig opsyn med eller støtteperson til børnene. Det drejede sig om små børn, der så var tvunget til at holde opsyn med deres mor. For der var jo ingen andre voksne.

Kongelundslejren ligger i skønne rekreative omgivelser lige op til Kastrup Lufthavn. Der er en øredøvende larm fra fly, der lander og letter. Men her placeres altså særligt sårbare asylsøgere.

9. "Børnekassen" og princippet.....

Efter den megen kritik af, hvordan "madkasseordningen" straffer flygtningebørn, specielt sidste sommer var kritikken oppe og vende i Folketingets Udlændingeudvalg og medierne, indførte Bertel Haarder i juli 2004 en særlig børnekasse med noget slik og sodavand, som børn, der får udleveret madkasse og børn på spisebilletter i eksklusionslejrene, får udleveret hver 2. uge.

Det kunne Bertel Haarder også roligt gøre uden at tænke på økonomi. Det viste sig nemlig, at af de penge, der var blevet sat af til de almindelige "madkasser" på finansloven, blev der brugt 70 kr. mindre til mad pr. kasse end tiltænkt til at dække asylsøgenes kostbehov. Der var altså nogle penge, som egentligt skulle have været brugt til at give asylsøgerne en bedre og mere varieret kost, men bare lå. Det er af de penge, udgifterne til den særlige børnekasse, der blev indført i juli 2004, nu dækkes.

I "princippet", siger Udlændingestyrelsen, tilgodeser man med den særlige børnepakke børnene på madkasse og i eksklusionslejre. Det er godt, at styrelsen bruger ordet "i princippet". Det er klart, at et barn lider under kun at kunne få ensformig kost, eller at skulle sidde i en kantine tre gange dagligt for at få noget mad, altid med flere hundrede mennesker omkring sig. Lidt privatliv og trygge rammer kan en kasse hver 2. uge med noget slik og sodavand og chips næppe råde

bod på. "Men vær glad for, hvad du får, mit barn, glem ikke, at du er flygtning og ringere end andre børn".

10. Lovforslagets forhold til internationale konventioner

Ministeriet indskærper endvidere over for Udlændingestyrelsen med klammer og understregning og fremhævelser, at:

[Hverken 1997-lov eller 1998- og 2003-stramningerne indeholdt en beskrivelse af forholdet til internationale konventioner. Det **indstilles**, at dette ligeledes ikke(!) bør være tilfældet her]

Da Støttekredsen for flygtninge i fare spurgte ministeriet hvorfor, svarede ministeriet,

"at det er uden retlig relevans at overveje forholdet til internationale konventioner i denne sammenhæng, eftersom madkasseordningen - og en ophævelse heraf - er uproblematisk set i forhold til Danmarks internationale retlige forpligtelser. Integrationsministeriet kan i forlængelse heraf henvise til, at ingen af de hørte myndigheder og organisationer over lovforslaget har fundet anledning til at kommentere dette forhold."

- At andre ikke har kommenteret dette forhold, skal ikke afholde Støttekredsen fra at kommentere det, tværtimod. Det er på tide at nogen gør det. For det kontroversielle i lovforslaget er netop at det ikke omhandler en afskaffelse af det, der i offentligheden forstås som "madkasseordningen". Den værste del, "eksklusionslejrene" bibeholdes, som beskrevet i det forrige med en omdøbning til "kost og logiordning", og yderligere foreslår regeringen, at forholdene for asylsøgerne i disse lejre skal forværres. Den indskærpende bemærkning lige netop til dette lovforslag tyder da også på, at ministeriet ikke finder lovforslaget uproblematisk i forhold til internationale konventioner.

11. Besparelser?

Regeringen begrundede yderligere sit lovforslag med, at ændringerne vil lette administrationen for Udlændingestyrelsen. Denne konklusion er Udlændingestyrelsen dog uenig i, for som styrelsen påpeger, der vil i overgangen være sager, der skal ses på igen, mange, (nu skal både små børn og syge fratages kontanter til kost, - dem, som før har været fritaget, når de ellers klagede). Ser vi i Støttekredsen på, hvordan systemet har fungeret indtil nu, tror vi på styrelsen.

Styrelsen har udregnet at der i år ville kunne spares ca. 5 mill kr., såfremt loven trådte i kraft fra 1. april (i år). Af hensyn til styrelsens elektroniske system, anbefaler styrelsen dog samtidig, at lovændringen tidligst træder i kraft 1. juni 2005. Over en årrække vil iflg. styrelsens beregninger kunne spares nogle yderligere millioner årligt.

I besparelserne er desuden ikke kalkuleret med omkostninger til ombygning af flere flygtningelejre til Eksklusionslejre. Styrelsen påpeger, at der er behov for flere eksklusionslejre.

Noget kunne tyde på, at Udlændingestyrelsen har ret, ser man på Flygtningenævnets afgørelser i de senere år og på regeringens forslag til at begrænse muligheden for at opnå humanitær opholdstilladelse. Et forslag, der indgår i lovforslaget om "afskaffelse af Madkasseordningen"

12. Humanitære opholdstilladelser begrænses yderligere

Ministeriet foreslår nu i det såkaldte lovforslag til "afskaffelse af madkasseordningen", at fremover skal kun lægeoplysninger indgå i sagsbehandlingen, når ministeriet skal tage stilling til, om en asylsøger skal have humanitær opholdstilladelse. D.v.s relevante oplysninger fra psykologer, fysioterapeuter og pædagoger, der måske har asylsøgeren eller deres børn i behandling, (meget relevant ved handicappede og torturofre), vil blive udelukket af vurderingsgrundlaget, når ministeriet skal tage stilling til en asylsøgers behov for opholdstilladelse af humanitære grunde.

Hvis regeringens forslag vedtages, betyder det altså, at ministeriet i mange sager fremover vil træffe afgørelse ved at udelukke oplysninger om væsentlige behandlingsbehov. Yderligere er det asylsøgenes muligheder for at fremskaffe lægeerklæringer begrænset af, at Udlændingestyrelsen afslår at bevilge penge til speciallægehjælp til asylsøgere, der har behov. Vi har netop et frisk eksempel på en afghansk kvinde, traumatiseret og selvmordstruet, og i medicinsk og psykiatrisk behandling. Da kvinden opfyldte kriterierne for at få humanitær opholdstilladelse, besluttede Udlændingestyrelsen og endda imod lægens anbefaling, ikke at give bevilling til mere psykiatrisk bistand, men til psykolog. I denne sag var der nogle til at klage for kvinden, men det er jo ikke alle asylsøgere, der har det. I nogle flygtningelejre indstiller sundhedspersonalet ikke til speciallægebehandling, nogle praktiserende læger indstiller ikke, fordi en patient ikke har asyl.

Udover behandling koster lægeerklæringer normalt også penge, fordi der er en del arbejde for lægerne forbundet med at udfylde disse erklæringer. Regeringen vil have præciseret at asylsøgerne selv skal betale for lægeerklæringer, når de vil søge humanitært ophold. Men hvordan betaler man for en lægeerklæring, når man ikke har penge til at betale med.

Syge asylsøgere skal altså ofte over en lang række barrierer for at få nødvendig speciallægebehandling, og dermed er deres muligheder også begrænsede for at opnå attester på deres sygdom og behandlingsbehov.

Regeringens forslag til, hvordan muligheden for at opnå humanitær opholdstilladelse skal begrænses, skal yderligere ses som led i en flertrinsraket af begrænsninger igennem de senere år.

Sidste år blev det indført, at asylsøgere, der ville søge om humanitær opholdstilladelse, allerede skulle søge inden 14 dage efter, at de havde fået første afslag på asyl fra Udlændingestyrelsen, i modsætning til tidligere, hvor de skulle søge, efter at de havde fået afslag fra Flygtningenævnet.

På det tidspunkt asylsøgerne nu skal søge, har de endnu ikke fået beskikket advokat og har derfor ikke en advokat til at hjælpe med rådgivning eller til at hjælpe med at søge om humanitært ophold, inden ansøgningen skal være inde i ministeriet.

De asylsøgere, som den nye frist er gået op for, søger sandsynligvis automatisk, hvad enten de er syge eller ej. De ser bare på muligheden for at søge om en opholdstilladelse. Men altså et resultat, regeringen selv er skyld i, grundet sidste års lovændring om tidsfrist for ansøgning.

Regeringen foreslår nu i det nye lovforslag, at helbredsoplysninger også skal indsendes sammen med ansøgningen, og at ministeriet automatisk skal kunne indhente helbredsoplysningerne uden asylsøgenes samtykke.

Regeringens forslag er en umyndiggørelse af asylsøgerne og kan misbruges. Asylsøgere har ligesom alle andre mennesker private forhold, som de nogle gange betror en læge, sy-

geplejerske eller andet sundhedspersonale, og som ikke kommer offentlige myndigheder ved. Desuden findes der allerede eksempler på, at ministeriet har misbrugt oplysninger, og ikke kun under den nuværende regering. Et eksempel, en kvinde havde søgt humanitær opholdstilladelse grundet depression og angst, hvad der var lægelig dokumentation for. Advokaten havde imidlertid sendt alle lægeakter til ministeriet, og imellem akterne lå der også oplysninger om, at kvinden havde søgt lægehjælp for en underlivsirritation med kløe. Lægen kunne ikke finde tegn på infektion, og mente det var psykosomatisk reaktion på tidligere voldtægter, kvinden har været udsat for i hjemlandet.

I afslaget på humanitær opholdstilladelse blev efterfølgende anført, "at kløe i underlivet " ikke kunne give anledning til humanitær opholdstilladelse, kvindens depression og frygt blev i afslaget anført som et underordnet problem. Et andet eksempel: En kvinde havde traumer efter tortur, men havde til psykiateren også fortalt om traumatiske oplevelser i sin barndom. Ministeriet skønnede herefter, at hovedårsagen til kvindens traumer skyldtes hendes barndom og ikke traumer som følge af tortur. Jurister i Ministeriet går på denne måde ind og stiller lægelige diagnoser. Alene af den grund, at lægelige oplysninger kan misfortolkes og misbruges, bør ministeriet ikke automatisk have indsigt i alt.

Hvis lovforslaget om at lægeoplysninger skal indsendes til ministeriet allerede 2 uger efter afslag på asyl fra Udlændingestyrelsen vedtages, undgår ministeriet yderligere at skulle tage stilling til de asylsøgere, der simpelthen bliver psykisk nedbrudte af systemet. En nedbrydning der bliver mere og mere tydelig med en kritik af systemet til følge, der er ved at rejse sig rundt omkring også blandt læger. En anledning til berettiget kritik som ministeriet med lovændringen kan skjule og komme uden om.

13. Stramninger i muligheden for at opnå asyl

Samtidig har Danmark igennem de senere år udelukket hovedgruppen af asylsøgere flygtet fra forfølgelser som følge af borgerkrige og diktatur fra at opnå asyl. Asylsøgere udsat for umenneskelige overgreb grundet deres køn eller etniske tilhørsforhold er også blevet udelukket.

Vi vil i det følgende vise nogle typiske eksempler på afslag på såvel asyl som humanitær opholdstilladelse.

14. Typiske afslag på asyl og humanitær opholdstilladelse under denne regering

▪ Irakiske flygtninge, først på flugt fra Saddam Hussein nu fra krig og borgerkrig.

Grundet risikoen i Irak, er det for øjeblikket ikke muligt at sende irakiske flygtninge tilbage til Irak. Et øjeblik, der efterhånden har varet mange år, øjeblikket startede under Saddam Husseins regime og er fortsat efter krigen. Også da Saddam Hussein herskede fik mange forfulgte irakere afslag på asyl, eller deres asylsag blev simpelthen sat i bero. Officielt det sidste halve år før krigen, uofficielt flere år før.

Efter at Saddam Hussein blev fjernet fra magten, har flygtningenævnet begrundet mange afslag med, at det iflg. deres baggrundsuplysninger om Irak, kun er udlændinge, der er i risiko i Irak.

Familie 1.

Alligevel har flygtningenævnet dømt en libanesisk kvinde gift med en irakisk mand til at hun skal udrejse til enten Libanon eller til Irak. Peger man overfor flygtningenævnet på det paradoksale i

denne begrundelse i forhold til nævnets begrundelser for andre afslag om at (kun) udlændinge i Irak er i risiko, afviser nævnet at ændre afgørelsen. Dette begrundes så med at sagen ikke er tilført nye oplysninger, og at de kun kan sendes ud til Irak, hvis familien som samlet kan få indrejsetilladelse.

Naturligvis vil den libanesiske kvinde under ingen omstændigheder forsøge at komme ind i Irak. Reelt betyder det, at familien er dømt til at skulle overflyttes til en dansk Eksklusionslejr, grundet manglende samarbejdsvilje om udrejse til Irak.

Familie 2:

Denne familie ville de danske myndigheder imens Saddam Hussein var ved magten ikke anerkende som irakere. Danske myndighederne påstod hårdnakket at de var fra Syrien. Familien gav samtykke til at danske myndigheder kunne foretage alle de undersøgelser, som de havde brug for, undersøgelser som de danske myndigheder enten ikke satte i værk, imens en undersøgelse mislykkedes grundet fejl fra de danske myndigheders side.

Da krigen imod Saddam Husseins regime blev indledt, begyndte danske myndigheder pludselig at behandle familien som irakere, og deres sag blev sat i bero. Da krigen blev erklæret afsluttet, blev familiens sag genoptaget, og som så mange andre irakere fik de nu afslag på asyl, man vil nu ikke anerkende at de er i risiko i den nuværende situation i Irak.

Paradoksalt nok, går man ind og ser på Udenrigsministeriets hjemmeside, oplyses at det er ekstremt farligt at opholde sig i Irak, fordi angreb i højere og højere grad rettes imod civile mål. En oplysning, der ikke tages hensyn til i Flygtningenævnets beslutninger.

Generelt begrundes flygtningenævnet afslag med, at det ikke er værre for flygtningene at tage ophold i Irak end dem der blev tilbage. UNHCR oplyser, jo det er, mange kan ikke vende tilbage til det område de kom fra grundet krig og ødelæggelser, og de kan ikke bare slå sig ned i et andet område af Irak, lokalsamfundene lukker ikke uden videre nye ind, men vil være mistænkelige og forsøge at fordrive nye.

- **Somaliske flygtninge, på flugt fra etniske forfølgelser og borgerkrig.**

Der er borgerkrig i Somalia, og mange somaliere udsættes for etniske forfølgelser og borgerkrigsrædsler, der er svære for os andre at begribe. Der er ingen regering i Somalia. Der er en eksilregering, som slås korporligt, når de skal forsøge at nå til enighed om, hvilke fredsstyrker, der skal indsendes i landet.

Begrundelse 1 for afslag

Flygtningenævnet giver afslag og begrundes ofte afslagene med, at forfølgelserne ikke er forfølgelser men "privatretlige konflikter" og at de pågældende må søge myndighedernes beskyttelse.

Begrundelse 2 for afslag

En anden begrundelse, som nævnet benytter sig flittigt af til borgerkrigsramte somaliere: " Iflg. vores baggrundsoplysninger er der mange minoritetsgrupper i Somalia".

For at sætte det lidt i relief til en tid som vi i dag tør forholde os til "Krystalnatten i Tyskland" i 1933, hvor tyske borgere gik løs på jødiske butikker, smadrede dem, plyndrede dem, dræbte, voldtog, torturerede uden at nogen myndighed greb ind. Skulle vi i dag sige, at det var i orden, at jøder blev sendt tilbage til Tyskland efter Krystalnatten, for det var jo en privatretlig konflikt? Eller

at det var i orden, fordi der også var andre ligeså forfulgte minoriteter, så som romaerne, homo seksuelle, handicappede og politiske modstandere af regimet?

- **Begrundelser for afslag på humanitært ophold til somaliske flygtninge**

Hr. Ahmed

Hr. Ahmed er en ældre somalisk herre, der lider af diabetes, som kræver behandling med insulin. Medicin, som han ikke vil kunne få i Somalia. Han fik afslag under henvisning til at han ikke led af diabetes, der kræver insulinbehandling. Efter at vi har klaget, er sagen blevet genoptaget, ministeriet har fået masser af lægeoplysninger og erklæringer, men efterhånden som månederne går uden en afgørelse, forlanger ministeriet nye lægeerklæringer, idet de tidligere så ikke er up to date. Og således trækker en afgørelse konstant ud. Hr. Ahmed er nu i en af eksklusionslejrene.

Amin Maalin

Amin Maalin er flygtet fra borgerkrigen, og fik afslag på asyl. Amin Maalin var allerede inden afslaget på asyl i psykiatrisk behandling for depression og psykose. Amin Maalin vidste ikke noget om, at man kunne søge humanitær opholdstilladelse, og søgte ikke. Ved en tilfældighed kom Amin Maalin i kontakt med Støttekredsen. Vi må sige, at ministeriet i denne sag handlede hurtigt og eksemplarisk, da vi søgte om humanitært ophold. Dagen efter at vi havde indsendt lægeerklæringer, blev vi ringet op, og efter vores samtykke til, at ministeriet måtte kontakte til psykiateren blev udrejsefristen udsat. Dette er dog ikke et typisk forløb.

Amin Maalin er også stadig i en eksklusionslejr, og han får ikke psykiatrisk bistand og kan heller ikke betale en speciallægeerklæring. Centerlægen har skrevet en erklæring, men afgørelsen trækker ud.

- **Afghanske flygtninge, på flugt fra skiftende diktaturer**

Der udøves i høj grad tortur i dagens Afghanistan og ofte på baggrund af falske anklager om tidligere krigsforbrydelser. Mange tilstår under tortur.

Flygtningenævnets begrundelse til afghanske asylsøgere, der efterlyses i forbindelse med falske anklager. Enhver stat har ret til at efterforske sådanne anklager. Ja det har enhver stat, men staten har ikke ret til at bruge tortur som efterforskningsmetode, og det ser Nævnet ser fuldstændig bort fra at asylsøgeren vil blive udsat for.

Afghanske Kvinder:

Kvinder er i en særlig risikogruppe, fordi de ikke kun skal forsvare sig over for statsmagten, men også overfor ca. halvdelen af samfundet, mændene. Vi skal ikke skære alle afghanske mænd over en kam, for der er dem, der opfører sig respektfuldt, men kvinden er nødt til at indordne sig manden. Hun har ikke ret til at sige fra, forlade ham, han har den totale magt over hende. Mange afghanske kvinder kan i dag stadig ikke forlade deres huse, enten fordi de holdes indespærret af ægtemænd og familie, eller fordi de risikerer overgreb og voldtægt, hvis de forlader deres huse. Piger og kvinder, der udsættes for voldtægt straffes med fængsel.

Selvmondsprocenten for afghanske kvinder i Afghanistan er skyhøj, iflg. statistikken. De sætter ild til sig selv og brænder sig ihjel, oplyser hospitalerne.

Nævnets begrundelse for afslag: vi finder du har mandlig beskyttelse. I afgørelserne tilsidesættes, at kvinderne generelt også udsættes for umenneskelig behandling af ægtefælle og familie, dem, man dømmes kvinderne til at søge beskyttelse hos.

- **Muligheden for humanitær opholdstilladelse;**

Kvinde 1:

En kvinde fik humanitær opholdstilladelse efter et års kamp, med klager over at kvinden tidligere havde fået afslag, selvom hun var selvmordstruet, og hendes psykiske tilstand gik ud over hendes børn. Først da vi gjorde offentligheden opmærksom på, hvordan børnene lider under deres mors psykiske uligevægt og forholdene i lejren, og da en DR- journalist bad Ministeriet om en redegørelse, fik kvinden og hendes børn opholdstilladelse.

Kvinde 2:

Fik afslag på asyl, Flygtningenævnet ville sende hende og hendes små børn til Afghanistan, også imens Thaleban havde regeringsmagten. En voldelig ægtemand, der oven i købet havde tilhold imod at komme i den flygtningelejr, hvor kvinden boede skønnedes heller ikke, at ville betyde en risiko for kvinden og hendes børn. Kvinden skulle sendes til Afghanistan sammen med denne mand.

Kvinden fik også afslag på humanitær opholdstilladelse. Efter 5½ år i Danmark flygtede kvinden videre til Norge, og det lykkedes hende at få asyl. Psykisk er hun nedbrudt af det danske asylsystem, og hun er i dag i psykiatrisk og medicinsk behandling.

- **En flygtningefamilie fra Armenien**

Familien Noorik

Familien Noorik er oprindeligt irakisk, og flygtede til Armenien under Saddam Hussein. I mange år havde de ikke problemer. Krig og jordskælv udviklede fattigdom og forfølgelse af etniske minoriteter. Familien flygtede til Danmark og fik afslag på asyl.

Faderen i familien er kræftsyg, familien har en multihandicappet søn, men fik også afslag på humanitær opholdstilladelse. Med tiden og afslagene er familiens tidligere velfungerende datter blevet psykotisk.

Afslagene er blevet begrundet med, at de armenske myndigheder til Danmark har oplyst, at familien gratis kan få den nødvendige lægebehandling i Armenien.

Sagen kom i DR efter at en frivillig hjælper til familien havde kontaktet læger uden grænser, der har en udsending i Armenien. En sygeplejerske, som modsat de armenske myndigheder oplyste, at for en familie som denne ville en tilbagesendelse betyde den visse død. Sygeplejersken blev telefoninterviewet i tv, og familiens sag er nu blevet genoptaget.

▪ Iranske flygtninge

Sharareh

Sharareh er en kvindelig journalist, som under dækningen af en studenterdemonstration blev arresteret. I fængslet blev hun udsat for tortur, som følge af torturen er Shararehs ryg degenereret, og hun har behov for livslang smertebehandling.

Flygtningenævnet troede på Shararehs forklaring, men mente ikke, at hun ville blive udsat for ny forfølgelse ved tilbagevenden til Iran. I Flygtningenævnets begrundelse indgår, at hun har fremlagt nogle dokumenter, som Udenrigsministeriets kilde har erklæret falske. Det har Udenrigsministeriets kilde imidlertid ikke, men har udtalt et manglende kendskab til dokumenter fra den myndighed i Iran, der har udstedt dem.

Shararehs ryg kan ikke helbredes, hun er handicappet af smerter, og skal være i livslang smertebehandling. Sharareh har også fået afslag på humanitær opholdstilladelse.

Minna

I en anden sag, en ældre iransk kvinde med svagt hjerte, har ministeriet gjort gældende, at hun er tidligere skolelærer, og at hun iflg. ambassadens oplysninger som tidligere offentligt ansat vil være omfattet af sygesikring, og dermed ganske billigt vil kunne få dækket sit behov for hospitals- og medicinsk behandling.

Minna er endnu ikke sendt ud, foreløbigt har politiet opgivet, fordi hun dårligt kan stå på benene. Hun har flere gange forsøgt selvmord, fordi hun ikke kan holde frygten for Iran ud.

Minna kan ikke overleve uden medicin og har brug for lægekontrol. Ministeriets kilde oplyser, at medicin i Iran er billig. Men hvad hjælper det, når Minna ikke har indtægter, uanset hvor billig medicinen er, må man heller ikke i Iran stjæle. En udsendelse til Iran vil dermed være forbundet med hendes visse død. Fra at være åndsfrisk, er Minna efter de mange år i det danske asylsystem, blevet kandidat til et psykiatrisk plejehjem.

15. Systemkaos i Udlændingestyrelsen

Vi skal afslutte med et enkelt eksempel; en afghansk flygtnings familiesammenføringssag. Inden hans sag blev afgjort, døde hans ægtefælle efterladt i Afghanistan. Manden blev gift igen, med en udlænding, og har søgt om at få sin nye ægtefælle og deres fælles børn familiesammenført. For år tilbage indsendte han sammen med ansøgning om familiesammenføring dødsattest for den første ægtefælle i Afghanistan.

Udlændingestyrelsen har for nylig bedt ham om at fremsende dokumentation for, at han er blevet skilt fra den ægtefælle, der er afdød.

16. Et par afsluttende ord om Regeringens lovforslag:

I ovenstående er gennemgået nogle typiske eksempler på afslag.

Det er tankevækkende, at imens en sådan inhuman behandling af flygtninge finder sted i dagens Danmark, udtaler Statsminister Anders Fogh officielle undskyldninger over, at den danske stat tvang jøder tilbage til Tyskland under 2. verdenskrig,

Tænk, hvis Fogh i dag sagde: *Jamen, det var da i orden, at jøderne blev udsendt til Tyskland i sin tid, flygtningene kom jo ikke tilbage til værre forhold end de jøder der var tilbage i Tyskland levede under.* Eller, at det var i orden med udvisningerne, fordi der også var andre minoriteter, romaer f.eks, som var lige så forfulgte. – Pseudobegrundelser for afslag og udvisninger, men ikke desto mindre realiteten for mange flygtninge, der får afslag på asyl i dagens Danmark og lever i danske eksklusionslejre.

Det er nemt at moralisere over fortidens ugeminger. Det ville klæde statsministeren hvis han moraliserede på samme måde over sine egne bedrifter over for flygtninge i dagens Danmark.

Det er ligeledes tankevækkende, at Statsministeren ikke har nævnt et eneste beklagende ord om tyske flygtningebørn, der døde af sult og mangel på lægehjælp i danske flygtningelejre efter 2. verdenskrigs afslutning.

Måske er der alligevel en grænse for dobbeltmoralen, en erkendelse af at han som statsleder er ansvarlig for at Danmark i dag er godt på vej til at opnå samme tilstande som dengang. Måske ligger der et eller andet sted i Fogh en erkendelse at han er fej, når han ikke gør noget ved det, og at en dag om 50 år vil en anden dansk statsleder med rette kunne sige det samme om Fogh, som han i dag siger om statslederne dengang.

AVNSTRUP LEJREN

I TRANSIT 2005

